

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum totaliter tolli possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

catum etiam bonum naturę humane non diminit. ¶ 2 Prę. Transmutato posteriori non transmutatur prius: manet enim substantia eadem transmutatis accidentibus; sed natura pręexistit actioni uoluntarię. ergo facta deordinatione circa actionem uoluntariã per peccatum. non transmutatur propter hoc natura, ita quod bonum naturę diminuat.

¶ 3 Prę. Peccatum est actus quidam, diminutio autem est passio: nullum autem agens ex hoc ipso quod agit, patitur. potest autem contingere, quod in unum agat, & ab alio patiatur. ergo ille qui peccat, per peccatum non diminit bonum suę naturę.

¶ 4 Prę. Nullum accidens agit in suum subiectum, quia quod patitur, est potentia ens: quod autem subicitur accidenti, iam est actu ens secundum accidens illud: sed peccatum est in bono naturę, sicut accidens in subiecto. ergo peccatum non diminit bonum naturę; diminuere enim quoddam agere est.

SED CONTRA est quod sicut dicitur Luc. 10. Homo descendens a Hierusalem in Ierico, id est, in defectum peccati, expoliatur gratis, & uulneratur in naturalibus, ut Beda exponit. * ergo peccatum diminit bonum naturę.

RESPON. Dicendum, quod bonum naturę humane potest tripliciter dici. Primo ipsa principia naturę, ex quibus ipsa natura constituitur, & proprietates ex his causate, sicut potentie anime, & alia huiusmodi. Secundo, quia homo a natura habet inclinationem ad uirtutem, ut supra habitum est, * ipsa inclinatio ad uirtutem est quoddam bonum naturę. Tertio modo, potest dici bonum naturę donum originalis iustitię, quod fuit in primo homine collatum toti humane naturę. Primum igitur bonum naturę nec tollitur, nec diminitur per peccatum. Tertium uero bonum naturę totaliter est ablatum per peccatum primi parentis. Sed medium bonum naturę scilicet ipsa naturalis inclinatio ad uirtutem, diminitur per peccatum. Per actus enim humanos fit quedam inclinatio ad similes actus, ut supra habitum est. Oportet autem quod ex hoc, quod aliquid inclinatur ad unum contrarium, diminiatur inclinatio eius ad aliud. unde cum peccatum sit contrarium uirtuti, ex hoc ipso quod homo peccat, diminiatur bonum naturę, quod est inclinatio ad uirtutem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Dionysius loquitur de bono primo naturę, quod est esse, uiuere, & intelligere, ut patet eius uerba inueniri.

AD SECUNDUM Dicendum, quod natura etsi sit prior quam uoluntaria actio, tamen habet inclinationem ad quandam uoluntariam actionem. unde ipsa natura secundum se non uariatur propter uariationem uoluntarię actionis: sed ipsa inclinatio uariatur ex illa parte, quę ordinatur ad Deum.

AD TERTIUM Dicendum, quod actio uoluntaria procedit ex diuersis potentiis, quarum una est actiua & alia passiuā, & ex hoc contingit, quod per actiones uoluntarias causatur aliquid, uel aufertur ab homine sic agente: ut supra dictum est, * cum de generatione habituum ageretur.

AD QUARTUM Dicendum, quod accidens non agit effectiue in subiectum; agit tamen formaliter in ipsum eo modo loquendi, quo dicitur, quod albedo facit album, & sic nihil prohibet, quod peccatum diminiuat bonum naturę, eo tamē modo, quo est ipsa diminutio boni naturę, in quantum pertinet ad inordinationem actus. Sed quantum ad inordinationem agentis, oportet dicere, quod talis inordinatio causatur per hoc, quod in actibus anime aliquid est actiuum & aliquid passiuum, sicut sensibile mouet appetitum

Fensitiuum, & appetitus sensitiuus inclinatur ad bonum & uoluntatem, ut supra dictum est. * & ex hoc factatur inordinatio non quidem ita, quod accidat in proprium subiectum, sed secundum quod subiectum agit in potentiam, & una potentia agit in & deordinat ipsam.

ARTICVLVS II.

Vtrum totum bonum humane nature possit auferri per peccatum.

AD SECUNDUM sic proceditur. ¶ Vbi, quod totum bonum humane nature possit per peccatum auferri: Bonum enim nature humane finitum est, cum & ipsa natura humana sit finita; sed quodlibet finitum totaliter consumitur facta continua ablatione. cū ergo bonum nature continue per peccatum dimini possit, uidetur quod possit quandoque totaliter consumi.

¶ 2 Prę. Eorum quę sunt unius nature, similis est ratio de toto, & de partibus, sicut patet in aere, & in aqua, & carne, & omnibus corporibus similibus partium: sed bonum nature est totaliter uniforme. cū igitur pars eius possit auferri per peccatum, totum etiam per peccatum auferri posse uidetur.

¶ 3 Prę. Bonum nature, quod per peccatum minuitur, est habitus ad uirtutem; sed in quibusdam per peccatum habitus prædicta totaliter tollitur, ut patet in damnatis, quę reparari ad uirtutem non possunt, sicut nec cecus ad uisum. ergo peccatum potest totaliter tollere bonum nature.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in Ench. * quod malum non est nisi in bono; sed malum culpę non potest esse in bono uirtutis, uel gratię, quia est ei contrarium. ergo oportet quod sit in bono nature. non ergo totaliter tollit ipsum.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est. Bonum nature, quod per peccatum diminiuitur, est naturalis inclinatio ad uirtutem, quę quidem conuenit homini ex ipso quod rationalis est. ex hoc enim habet quod secundum rationem operetur, quod est agere secundum uirtutem. Per peccatum autem non potest totaliter ab homine tolli, quod sit rationalis, quia iam non esset capax peccati, unde non est possibile, quod prædictum nature bonum totaliter tollatur. Cum autem inueniatur huiusmodi bonum continue diminiui per peccatum, quidam ad huius manifestationem usi sunt quodam exemplo, in quo inuenitur aliquid finitum in infini-

Heberur in p. ordi. sup. i. in a. locum Luc. 10.

q. 63. ar. 1.

q. 51. ar. 2. & 3.

q. 51. ar. 2.

Super quod dicitur in 1. cor. 13. 2.

In natura... gumento... dit. secundum... feruntur ad... dum, quod... hatur nature... author conce... ipse Scotus... tractans uolunt... cau, concedit... tatem ad retr... minui per pecc... Solius Duran... 34. dist. secund... ciones occur...

recte impug... doctrinam, qu... nihil non ita... subiecto in... bilitas subie... nec minuitur... cedens dupl... claratur. Pr... quia augere... tensionem ad... in eo. Secun... postum, quo... natio ad bonu... est duplex, r... que est i. prim... cipis, & hui... litur, nec min... propinquat... habitibus. &... tur & auger... nitur intentio... remissione.

Ad hoc dicitur... dicitur, quod... luit esse ce... se nanque... Atinuit habit... parte subie... parte termi... xit, quod ex... iecti non min... sed ex parte... obiectio... sius sunt ex... subiecti. Et... nim parte... quod non est... sed attingen... terminum... minui ex... ne impeditur... extra, & sup... remotione... dem. Et ad... me delectat... plum de... & de oblatio... Galv.

Et ad hoc dicitur... dicitur, quod... luit esse ce... se nanque... Atinuit habit... parte subie... parte termi... xit, quod ex... iecti non min... sed ex parte... obiectio... sius sunt ex... subiecti. Et... nim parte... quod non est... sed attingen... terminum... minui ex... ne impeditur... extra, & sup... remotione... dem. Et ad... me delectat... plum de... & de oblatio... Galv.

Et ad hoc dicitur... dicitur, quod... luit esse ce... se nanque... Atinuit habit... parte subie... parte termi... xit, quod ex... iecti non min... sed ex parte... obiectio... sius sunt ex... subiecti. Et... nim parte... quod non est... sed attingen... terminum... minui ex... ne impeditur... extra, & sup... remotione... dem. Et ad... me delectat... plum de... & de oblatio... Galv.

tum diminui, tñ nunquam totaliter consumi. Dicit enim Phil. in 1. Phis. * qd si ab aliqua magnitudine finita, continue auferatur aliquid fm eandẽ quantitatem totaliter tandem consumetur, puta, si à quacunq; quantitate finita semper subtraxero mensuram palmi. Si vero fiat subtractio fm eandẽ proportionem, & non fm eandẽ quantitatem, poterit in infinitum subtrahi, puta, si quãtitas diuidatur in duas partes, & à dimidio subtrahatur dimidium, ita poterit in infinitum procedi, ita tñ qd semper quod posterius subtrahit, erit min⁹ eo qd prius subtrahatur. Sed hoc in proposito nõ habet locum. non enim sequens peccatum minus diminuit bonum naturæ q̄ precedens, sed forte magis, si sit grauius. Et ideo aliter est dicendum, qd p̄dicta in clinatio intelligitur ut media inter duobus: fundatur enim sicut in radice in natura rōnali, & tendit in bonum virtutis, sicut in terminum & finẽ. Dupliciter igitur p̄t̄ intelligi eius diminutio. Vno modo ex parte radicis: alio modo ex parte termini. Primo quidem modo non diminuitur per peccatum, eo qd peccatum non diminuit ipsam naturam, ut supra dictum est: * sed diminuitur secundo modo, in quantum, scilicet ponitur impedimentum pertingendi ad terminum. Si autem primo modo diminueretur, oporteret qd qñq; totaliter consummeretur natura rōnali totaliter consumpta: sed qd diminuitur ex parte impedimenti, quod apponitur ne pertingat ad terminum, manifestum est quod diminui quidem p̄t̄ in infinitum: quia in infinitum p̄t̄ impedimenta apponi, fm quod homo p̄t̄ in infinitum addere peccatũ peccato: non tñ p̄t̄ totaliter consumi, quia semper manet radix talis inclinationis, sicut patet de diaphano corpore, qd quidẽ habet inclinationem ad susceptionem lucis ex hoc ipso, quod est diaphanũ. diminuitur autẽ inclinatio uel habitas ex parte nebularũ superuenientium, cum tamẽ semper maneat in radice nature.

AD PRIMVM ergo dicendũ, quod obiectio illa procedit, quando fit diminutio per subtractionẽ: hic autem fit diminutio per appositionem impedimenti, quod neque tollit, neque diminuit radicem inclinationis, vt dictum est. *

AD SECVNDVM dicendum, quod inclinatio naturalis est quidem tota vniformis: sed tamen habet respectum & ad principium, & ad terminum, secundum quam diuersitatem quodammodo diminuitur, & quodammodo non diminuitur.

AD TERTIVM ergo dicendum, quod etiam in damnatis manet naturalis inclinatio ad virtutem, alioquin non esset in eis remorsus conscientie: sed quod non reducat in actũ, contingit quia deest gratia secũdum diuinam iustitiam: sicut etiam in cæco remanet aptitudo ad videndum in ipsa radice nature, in quantum est animal naturaliter habens visum: sed non reducit in actum, quia deest causa, quæ reducere possit formando organũ, quod requiritur ad videndum.

Anantur vulnera natura esse ex peccato consequentia, sicut infirmitas, ignorantia, malitia, & concupiscentia. Non enim idem est effectus, & causa eiusdem: sed ista ponuntur causa peccatorũ, vt ex supradictis patet. * ergo nõ debent poni inter effectus peccati.

¶ 2 Præt. Malitia nõatur quoddam peccatum. non ergo debet poni inter effectus peccati.

¶ 3 Præt. Concupiscentia est quiddam naturale, cũ sit actus virtutis concupiscibilis: sed illud qd est naturale, nõ debet poni in vulnera nature. ergo concupiscentia non debet poni in vulnera nature.

¶ 4 Præt. Dicitur est, * quod idẽ est peccare ex infirmitate, & ex passione: sed concupiscentia passio quædam est. ergo nõ debet contra infirmitatem diuidi.

¶ 5 Præt. Aug. * in lib. de Natura & gratia, ponit duo pœnalia animæ peccati, scilicet ignorantiam & difficultatem, ex quibus oritur error & cruciatus, quæ quidem quatuor non concordant istis quatuor. ergo videtur qd alterũ eorum insufficienter ponatur.

C IN CONTRARIVM autem est autoritas Bedæ. †

RESPON. Dicendum, quod p̄ iustitiã originalem p̄fecte rō continebat inferiores acquires, & ipsa rō a Deo p̄ficietur ei subiecta hæc autẽ originalis iustitia subtracta est per peccatũ primi parentis, sicut iam dictũ est: * & ideo oēs vires anime remanent quodammodo destitutæ proprio ordine, quo naturæ ordinatur ad virtutem: & ipsa destitutio vulneratio d̄ nature. Sunt autẽ quatuor potentie anime quæ p̄t̄ esse subiecta virtutum, ut supra dictũ est, scilicet rō, in qua est prudentia: uoluntas, in qua est iustitia: irascibilis, in qua est fortitudo: concupiscibilis, in qua est temperantia. In quantum ergo rō destituitur suo ordine ad uerũ, est vulnus ignorantie: in quantum uero uoluntas destituitur ordine ad bonũ, est vulnus malitie: in quantum uero irascibilis destituitur suo ordine ad arduũ, est vulnus infirmitatis: in quantum uero concupiscentia destituitur ordine ad delectabile moderatum rōne, est vulnus concupiscentie. Sic igitur ista quatuor sunt vulnera inflicta toti humane nature ex peccato primi parentis. Sed quia inclinatio ad bonũ virtutis in vnoquoq; diminuit p̄ peccatũ actuale, vt ex dictis patet, * Et ista sunt quatuor vulnera ex alijs peccatis.

naturali ad virtutem: quia in articulis immediate precedentibus dictum est, qd peccatum nullũ naturæ bonum tollit, sed minuit tantum habitatem per appositionem. hæc. D. art. 3. & q. 78. ar. 5.

Q. 76. & 77. art. 3. & q. 78. ar. 5.

Q. 77. art. 2.

Cap. 67. & med. 107. & h. r. c. 9. a med. 101.

Loco citato. art. 1. huius quest. argu. sed contra.

Q. 81. ar. 3.

Q. 61. art. 2. & q. 57.

Art. & a.

AA præ-

ARTICVLVS III.

Vtrum conuenienter ponatur vulnera nature ex peccato consequentia, infirmitas, ignorantia, malitia, & concupiscentia.

AD TERTIVM sic procedit, Vt qd inconuenienter po-

Super Questionis 85. Art. tertium.

Nat. 3. eiusdem 85. quest. dubium occurrit circa vulnera humana quod ad duo. Primo, quomodo vulnera ista consistant in destitutione virtutum anime p̄ proprio ordine